

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (IV. egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A MÉTER-MÉRTÉK ISMERTETÉSE és az UJ MÉRTÉKEKKEL VALÓ SZÁMOLÁSI MÓD.

Tanodai és magánhasználatra

készítette

Dr. LUTTER NÁNDOR.

Ára füzve 40 krajczár.

Bérmintve postai megküldéssel keresztkötés alatt ára 44 kr. (legjobban postautalvánnyal eszközölhető).

Budapest, augusztus 16-án 1874.

33-dik szám.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

XXI. évfolyam.

HIRDETESEK DÍJA: Egy ötször hasznított petit sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 15 krajczár; többszöri ígatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ígatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket el az ad Bécében: Haasenstein és Vogler-Wallischgasse Nr. 10, Mosse R. Sellers-utca Nr. 2 és Oppelik A. Wollzeile Nr. 22.

HAASENSTEIN ÉS VOGLER

hirdetési ügynöksége

Budapest, Bécsben és Prágában stb.

eszközöl mindennemű hirdetéseket minden hirdetőlapba, szaklapokba, árkeleti könyvekbe, naplapokba, stb. eredeti díjon. Tanácsadások, költségvetések és hirdető-címjegyzékek hirdetési tarifákkal ingyen és bérmintve. 343 (1)

Malólirottak

A nagy közönség érdekében kedves költés- és művészetek tárgjak az általunk már több ízben is kiadott és sokszor megismert

Brauswetter János, chronometer és műórás, annak 26 év óta fennálló irántelét Szegeden szállóvarosban, készséggel és részleghajlandó a legmeglehetően ajánlat.

Számtalanszor történnék, hogy csupán csak előföltelőkkel mellesnek a kívánság, magának valódi érdemmel szerzett és képzett művészt és honosított művészt a becsületes órákereskedők minden ígéret és ámitó hirdetésnek kiadva, oly alány szerkeszté, hasznaveletlen órák vásároltatnak, melyek — **szit a főtáblákkal magyarról és bizonyítottan —** igen is járólaknak, és óráknak semmi esetre sem nevezhetők; ezen, a számtalanszor eljárást ellen kötelesség erőlyesen felajánlani, mindenkit óvatosságra inteni. **Kitűnő jószág** órákat, vásárolni vagy javítani a kívánság alapján, azonnal és ingyen, egyetlen biztos forrás

BRAUSWETTER JÁNOS

chronometer és műórás, az első valódi kules nélkül főtáblákkal reménytel ino-órák szabadalmassal főtáblájára, ki az 1871-ik évi londoni világkiállításán kiváló minőségben részesült az 1872-ik évi kocsmakémi iparműkiállításán és az 1873. bécsi világkiállításán pedig, valamint kiállításra került a volt órák győzelmét aratta, mint annak idején azt a lapok is főtáblákkal: — továbbá kiállításra került a Svájc országában 19 éven át az órárművészt minden titkai magávéra lette és a hozzávaló gépekkel el van látva, valamint Bécsben is a kiállításán és gyakorlati vizsgát eddig még senki által meg nem küszöbölt díjakkal végzte.

Árjegyzék:

Férfi-órák	12-18	Arany ugyancs duplatokk.	62, 65, 70, 80
Éslet heng. óra 4 rubinnal	13-14	valódi remonitőr hor. órák	65, 70, 80, 90
• • • dupla tokkal	15-17	kristályüveggel	65, 70, 80, 90
• • • kristályüveggel	14-17	ugyancs dupl.	100, 110, 120, 130
• • • horonyóra 15 rubinnal	15-18	Hölgy-órák.	30, 35, 40, 45, 50
• • • duplatokk.	18, 20-22	Éslet hengeróra 4 rubinnal	13-16
• • • ang. hor. óra 15 r. ár. úv.	18, 20, 22, 24	Arany órák 3-mas számmal 18 kar.	30, 35, 40, 45, 50
• • • ugyancs dupl.	22, 24, 26-28	• • • hor. óra 4 rubinnal 25, 27, 30, 35	30, 35, 40, 45, 50
• • • valódi hor. rem. főtáblákkal	24, 26, 28	• • • hor. óra 4 rubinnal 25, 27, 30, 35	30, 35, 40, 45, 50
• • • kristályüveggel	30, 32, 35	• • • horonyóra 15 rub.	32, 40, 48, 50
• • • ugyancs duplatokkal	35, 37, 40	• • • ugyancs duplat.	50, 55, 58, 60
Arany horonyóra 3. szám (18 kar.)	35, 38, 40, 42	• • • hor. óra 4 rubinnal 25, 27, 30, 35	30, 35, 40, 45, 50
• • • horonyóra 15 rubinnal	36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50	• • • horonyóra 15 rubinnal 25, 27, 30, 35	30, 35, 40, 45, 50
• • • hor. duplatokkal	55, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70	• • • horonyóra 15 rubinnal 25, 27, 30, 35	30, 35, 40, 45, 50
• • • hor. kristályüveggel	42, 45, 55, 65	• • • horonyóra 15 rubinnal 25, 27, 30, 35	30, 35, 40, 45, 50

INGA-ÓRÁK

legnagyobb választékban saját találmányú új készítményekkel, melyek az időt pontosan mutatják, legkevesebb 3 nappal, és minden egyetemes órával, ugyanígy az inga megindítását a mutatónak legbiztosabban leírás és árjegyzék kivanatra ingyen beküldetik.

Vidéki megrendelések a pénzüszeg előleges beküldés vagy utánvét mellett pontosan teljesíttetnek.

184 (13-0)

Kísérletül! Méltóságosnak kis megrendelést tenni gyönyörű NŐI ruhakelmékből igen jutányos áron! HAMBURGER ADOLF hölgy-dívtáru üzletéből PEST, ur-utca 1. szám. Minták kívánat szerint ingyen és bérmintve küldetnek.

207 (39 50)

Egy jónelvelésű

13-14 éves fiú Kaloosán, Pádlits Ferenc fűszer- és vegyeskereskedésében tanonczul fölvetetik.

341 (1)

A „Franklin-társulat” magyar irodalmi intézetében Budapest (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

BENICZKY IRMA.

A NŐK HIVATÁSA.

(8-rét, 248 l.) Füzve 1 ft. 20 kr.

ZSILINSZKY MIHÁLY.

MAGYAR HÖLGYEK.

Történelmi élet- és jellemrajzok. (Nyolczadrét, 223 l.) — Füzve 1 forint

JÓSIKA JULIA.

PÁLYAVEZETŐ.

Jó tanácsok világra lépő fiatal leányok számára.

(8-rét, 432 lap.) — Füzve 2 ft., diszkótesre 2 ft. 80 kr.

Ingyen s bérmintve

nyeremény-lajstromot

1874-re. Tudakozásokra azonnal válasz adatik.

Egy ily tudakozás, annyival inkább ajánlható nemcsak lapunkban is sokszorosan közhírré tett közzétűnő s elismerő iratok végett, — hanem hogy a lotteria felfüggesztése bizonyosan ugyis már küszöbön áll.

321 (2-2) A. K.

A „Franklin-társulat” magyar irodalmi intézetében Budapest, (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

GIURKY ANTAL.

Az új szolgabírói hivatal kézikönyve.

Hivatkozva idevonatkozó törvényekre, miniszteri s megyehatósági szabályrendeletekre, számos irománypéldákkal és gyakorlati utasításokkal ellátva. Megyei tisztviselők, ügyvédek, jegyzők és községi előjárók használatára.

(8-rét, 280 lap.) Füzve 2 forint.

„A rozsd vedek kiirtása” „Az élet legfőbb java”

A gyógyszer czéjja! A jó egészség!

American-Pills by Böldt

Böldt egészségi labdacssai

vértisztítási labdacssok.

E labdacssok sokszoros alkalmazást és sokszoros magasztalást vívtak ki.

Ajánlatok e labdacssok a vér tisztítására megelőző betegségek után; a fölösleges és rozsd vedek eltávolítására (növekvő testgyarapodással kevés mozgás mellett); továbbá oly egyéneknek, kik rozsd emésztésben, sanyu felebfőségben, étvágytalanságban, szédülésben és vértörődésben szenvednek. E labdacssok különös ajánlatot érdemnek a guttálásra hajlamos mutató egyéneknek.

Egy doboz 60-70 labdacssal. ára 1 ft. 50 kr. (10 kr. több)

Központi raktára: Droguerie medicinale: Böldt A. H. Genfben (Helvetia).

Valódián kapható:

Pesten: Török József gyógyszerész és főküldeményezőnél Magyarország számára, király-utca 7. szám, és Formágyi Ferenc gyógyszerárban, Szechenyi-tér 26. sz. Budán: Wlasek E., Szegeden: Kiss, Sz. Fehérvárott: Dieballa Gy., Egerben: Köllner, Temesvárott: Pecher, Brassóban: Fabik, Kolozsvárott: Wolf, Bécsben: Kozdera J. am hoben Markt 12. gyógyszerész uraknál. 217 (24-0)

PULSZKY FERENCZ.

Begy egész számát kellené igénybe vémünk a Vasárnapi Ujságnak, ha Pulszky Ferencnek csak valamennyire is teljes életrajzát akarnók adni. Mert akár életpályájának változatos és viszontagságos voltát, akár tevékenységének sokoldalúságát tekintjük, élete tényekben és adatokban oly gazdag, hogy annak legérdekeltebbre vont vázlatát sem fér el a mi életrajzaink szűkre szabott keretébe.

S mégis, midőn hazánk e kittingő fia s tudományosságunk egyik kiváló disze, egy ujonnan teremtett nagy fontosságú állásra a Magyarországon létező vagy létesítendő, közhasználatra szánt gyűjtemények és könyvtárak országos felügyelőjévé nevezetett ki, nem akarván elszalasztani ez alkalmat, hogy megtegyük a mi régg meg kellett volna tennünk s a minek teljesítésében épen csak a fentebb érintett nehézség gátolt eddig is, lemondunk arról, hogy Pulszky Ferenc élete és tevékenysége minden oldalára kiterjedő — bármily vázlatos — rajzot adni igyekezzünk, s a jelzett alkalomnak megfelelőleg, főképp műtörténelmi tanulmányaira s közhasznú működésének ez oldalára vonatkozó adatokat akarunk az általános életrajz vázlatos keretében, némileg legalább, kidomborítani.

Pulszky Ferenc 1814-ben, szept. 17-én született Eperjesen. Művészi, régiségváni s gyűjtői hajlamait anyai ágon örökölte. Anyai nagyapja volt ugyanis Fehérváry Károly, a kinek nagybecsű kéziratos hungarica-gyűjteménye a Jankovich-gyűjteménybe ment át s ez uton az ország birtokába kerülén, ma a nemzeti múzeum egyik kiegészítő része. Ennek fia, s Pulszkynek anyai nagybátyja pedig Fehérváry Gábor volt, ki szintén mint nagy gyűjtő és műismerő volt nevezetes,

a kítől közvetlenül indult ki Pulszkynek műtörténelmi képzése, s eredt későbbi nevezetes gyűjteményeinek is nagy része. Övé volt ama nagybecsű archaeologiai könyvtár, melyet — egyéb gyűjteményeivel — később Pulszky örökölt s közüdomás szerint az akadémiának adott át, melynek könyvtárát ma is ékesíti, ép oly becses, mint ritka és drága darabjaival.

E Fehérváry Gábor 1831-ben bérbe vevén a sárosmegyei opál-bányákat, oda tette át lakását és sógora (Pulszky atyjának) házában telepedett le. A fiatal öcs, ki

már ekkor Eperjesen, Henszlmann Imrével együtt, jóformán befejezte iskolai tanulmányait, s görögben és archaeologiaiban is szemelgetett, nagybátyja vezetésére alá kerülve, egész lélekkel vetette magát e tárgyakra, melyek a mult porával fődve, de az ifjú képzeletnek s kedvnek mégis annyitápot képesek nyújtani.

Fehérváry, ki ekkor már szép gyűjteményekkel rendelkezett, de vagyonossága növekedtével mind többet és többet szerzett, a szeretteken ismét tul adott, hogy újakat szerezhesen, s csak a valódi becses

PULSZKY FERENCZ.

tartotta meg gyűjteményében állandóan, míg végre a régiségbuvár és gyűjtő közmondásos szenvedélye egészen kifejtett benne, Fehérváry — mondom — öcsését is-bevezette tudományába s közölte vele szenvedélyét és megígérte neki, hogy magával viszi utazásra — s jelesen Olaszországba is, ha először megerősödik az elméletben, s ha — a mi nélkül senki sem lehet archaeologus — görögül egy megtanul, hogy Homérról, akárhol kinyitva, szótár nélkül olvashassa.

Neki sem kellett több. Bár ügyvédi vizsgára készülése sok idejét vette igénybe, azzal együtt tanulta a görögöt is. S nagybátyja nyelvtanulási rendszeréhez képest, miután a grammatikában már meglehetősen otthonos volt, mindennap egy csomó szót tanult meg, míg egy év alatt az egész szótár a fejében volt. Ugy, hogy mire az ügyvédi vizsgát letette, — s mondanunk sem kell, hogy kitűnően. — egyszersmind Homérjával nagybátyjához lépett, hogy görög vizsgáját is kiállja.

Kiállotta — s az öreg urnak be kelle váltania ígérte, s őt magával vinni utaztak Olaszországnak. Először Bécsben állapodtak meg, hol Steinbüchl volt az Antiquitäten-Kabinet igazgatója. A tanulni vágyó fiatal ember megtetszett neki, s mivel sokasága volt hivatali órái végeztével mindennap délután egy pár órát sétálgatni a Glacis-n, e sétákra meghitta a fiatal Pulszkyt, ki a jó alkalmat mindennap föl is használta s peripatetice kapta a régiség-tani leckeiket az akkoriban legilletékesebb tanártól. Steinbüchl, bár a Schlegel Frigyesrel s a romantikai iskola többi tulzival való barátságából rá is ragadt némi ferdeség, elfogultság, s kivált az ókori műtörténelmet illetőleg sok egyoldalú nézete is volt, de rendkívül eszes, eredeti fölfogású s oly ember volt, kinek eszme-gazdasága a fiatal tanítvány lelkébe a világgosszág egész tengerét árasztotta a régiség mohos köde körül.

München volt a második megállapodási pont. A Glyptotheka már állott ekkor s Thiersch, a tudós archeolog volt az antiquarium szenvedélyes öre és tudósa. Fehérváry tudta, hogy kell kegyébe jutni. Először látogatást tett nála öcsésével; másnap 12 üveg tokaji asszuval kedveskedett neki. Nincs az a német tudós, a ki ily prezentnek ellenállhasson. S Thiersch ettől fogva egészen kegyébe vette a fiatal, tudománysovár Pulszkyt. Mennyire emelkedett még kegyeiben ez, midőn archaeologiai éleslátásának s szerencsés pillanatának a következő jelét adta. Az antiquariumban egy ó-kori dombormű töredéke volt, melyen egy kopasz öreg látszott s egy pár szintén öreg fej némi nyoma még. Mi lehet ez? kérde Thiersch az ifju Pulszkytól. Ez mindjárt kész volt a felelettel, hogy bizonyosan egyike a Winkelmann által publikált daraboknak, melyeknek kora alig, tárgya még kevésbé határozható meg. Helyes, — mondá Thiersch — de én mégis megfejtetem; próbálkozzék meg ön is vele, annyit mondom segítségére, hogy Homérból ábrázol egy jelenetet. — Bezzeg jó hasznát vette most, hogy Homér a kis újjában volt. — Akkor nem lehet más, — felelé egyszersre — mint az Iliás III. énekéből az a jelenet, mikor Priamus, a trójai vénekkél kimegy a harcot nézni, mely a vár alatt dühöng s annak borzalmai fölöttészörnyül-

ködnék, míg odalép Helena, s azt mondják: »ily szépért mégis érdemes volt ily harcot állani.« — Bravo, — mondá Thiersch — önből derék archeologus lesz.

Végre Olaszországba érkeztek. Bunsen, korának egyik legnagyobb tudósa s szelleme, mint nagykövet, akkor a római udvarnál volt s Pulszkyék gyakran voltak vendégei Frascatiban. Nála ismerkedtek meg Mezzofantival is, a ki vagy 60 nyelvet beszélt — de semmit sem irt — s a kiról azért Bunsen azt a bonmót-t mondotta, hogy »jó volna kincstárnoknak, mert minden szekrény kulcsa a kezében van s még sem nyul belé egyikbe sem; s a ki Pulszkyt (már jártas volt vagy nyolcz nyelvben) arra akarta rá beszélni, hogy hagyjon föl minden egyébbel s adja magát egészen a philológiára; a mit ugyan nem tett meg, de azért egyebek mellett — mint tudjuk — a philológiával is eleget foglalkozott, hogy e téren is legelső tekintélyeink közé tartozzék. Érintkezésbe jött továbbá Gerharddal s egy csomó más tudós közt Canonico Jorioval is, a jó kedélyű tudós antiquariussal, Nápolyban, a ki elvezette Pompeibe, bevitte a muzeumokba s sokat segített régiségi tanulmányaiban. A jámbor kanonikust meg azzal kenyereztek le, hogy a munkáit, melyeknek őt arany volt a bolti ára, tizzel fizették meg, s mikor vissza akarta adni, azt mondta Fehérváry, hogy nem az árát, hanem az értékét nézték.

Megrakodva nemesak ismeretekkel, hanem műkincsekkel is, mert Fehérváry folyvást vásárolt — s a fiatal gyűjtő is egy ritkabecsi darabral vetette meg saját gyűjteményei alapját, a Grimani-féle bronz diszedényvel, mely szépségben majdnem páratlanul mondható, s melytől nem is tudott megválni soha — ismét Bécs felé vették utjukat. Most Böhm Dániellel ismerkedtek meg, a cs. pénzvésnöki akadémia igazgatójával, a ki magyar ember léteére nagy örömmel s szívességgel látta és fogadta. Böhm nem irt, de azért alig volt abban a korban valakinek nagyobb és közvetlenebb hatása az archaeologia tudományára és irodalmára. Tanítványok egész csoportja gyűlt körülötte, s iskolájából jőzan és egészséges eszmék kerültek ki a régiség-tan körében. Pulszky egyik akadémiai nagygyűlési fölölvásásában szépen emlékezett meg róla s őt azt teljesen meg is érdemelte.

Műkincseken s ismereteken kívül még egy kitüntetést is hozott magával fiatal tudósnak Olaszországból: a római Instituto archaeologico lev. tagsági oklevelét; számtalan akadémiai oklevelei ez első zsengejét.

Az 1834-es évet a pozsonyi országgyűlésen töltötte, mint az ifjuság egyik vezértagja. Itt kezdődik politikai szereplése, de erről ezuttal nem akarunk szólni. Atyai nagybátyja Pulszky Károly, mint a Koburgok birtok-igazgatója Bécsben lakván, Pulszky gyakran rándult föl hozzá, érintkezésbe jött a hercegekkel (köztök a későbbi spanyol király- s exkirálylyal is); de főleg folytatta régiségi s művészeti tanulmányait, Bécs gazdag gyűjteményeiben s tudósi körében.

Az országgyűlés végeztével, szerencsésen menekülve a Kossuth és Lovassyra nézve oly végetessé vált üldöztetés elől, ismét külföldi utra indult s ezuttal nyugoti Európát látogatta meg: Német-, Francia-,

és Angolországot. Ez utjáról adta ki első könyvét, németül, »Egy Angliában utazó magyar Naplója« — mely szellemdúsága, széles látóköre s egészen modern szelleme által épen oly figyelmet ébresztett, mint tudományos jártasságról tanuskodó észrevételei által. Utazásában ismét gyarapította műgyűjteményét s annak — többi közt — másik fő-darabját, a gyönyörű kis ezüst Mars-szobrot, ekkor szerezte meg Reville-től, kinek az teljességgel nem volt eladó, de a ki a szenvedélyes fiatal archeolog kérésének nem állhatott ellent, kivált mikor ez, az alig két hüvelyk magas kis ezüst szobrocskát, 50 Napoleon d'ort olvasott le az asztalra.

Visszatérve újból, itthon megyei, politikai s irodalmi tevékenység közt osztotta meg idejét. Csak az utóbbiról akarunk ezuttal némi kis említést tenni. A fiatal, alig 22—23 éves ifju, ki már egész Európát s a tudományok birodalmának is a főbb tartományait beutazta, egyszersre a legképzettebb tudós, a legolvasottabb és legtöbb oldalú író minőségében lépett elő. Esméi a magyar történet philosphiájáról, melyeket a Bajzáék »Athenaeum«-ában, szelleműs fejtetései a népmondákról, melyeket egyik »Zsebkönyv«-ben adott, a műgyűjtemények hasznairól, Iran-és Turánról közölt értekezései, nemzetgazdasági tanulmánya s Szalay László »Themis«-ében, végre külföldi lapok s folyóiratokban közölt dolgozatai, melyek hazánk s viszonyaink helyes fölfogását s méltánylását a külföldön annyira előmozdították: mindez oly tanult s a mellett oly sokoldalú író és tudós gyanánt tüntették föl, hogy a mi akkor még nagyobb ritkaság volt, az akadémia már 23 éves korában (1837.) levelező tagjai közé sorozta. Pulszky így az akadémia legrégibb tagjai közé tartozik. 1840-ben rendes taggá lett s 41-ben műtörténelmi értekezéssel foglalta el székét.

1844-ben ismét meglátogatta Olaszországot, nagybátyjával Fehérváry Gáborral. Ezuttal Böhm is utitársuk volt; s a három tudós mértő és műkedvelő, mint méhek rakott mezőn a mézet, úgy szedték a tudományt és műkincseket magukhoz. Fehérváry most még többet vett, mint első utjukban, s most már csaknem teljessé tette azt a nagy gyűjteményt, melyet — mint a Pulszkyét — mi is talán mindnyájan ismerünk.

Átugorjuk a forradalom éveit. Pulszky, a ki már az 1839-diki országgyűlésen Sáros megye követe volt, 48-ban nagy szerepet játszott a pozsonyi és pesti márcziusi napokban, s azután a király személye melletti miniszteriumban vállalt államtitkárságot. Mily része volt az októberi napokban? majd elmondja maga emlékirataiban. Kibujdosásáról, az emigrációban töltött évei alatti nagy tevékenységéről, politikai és diplomaciai szerepléséről sem akarunk szólni. Most csak a mű-és régiség-tudóssal s gyűjtővel van dolgunk.

Fehérváry Gábor 1851-ben halt meg. Gyűjteményét unoka-öcsésének akarta hagyni; de ha csak egyszerűen nevére hagyja, bizonyos, hogy a száműzött vagyona akkor konfiskáltatik. Egy londoni bankár volt a közvetítő; megvette egy okirattal — szinleg — a Fehérváry-gyűjteményt 8000 font sterlingen, (oly föltétel mellett, hogy csak a tulajdonos halála után vitetheti el) s ugyanaz nap egy másik okirattal eladta Pulszkyknak 8000 fonton. A

nagyszerű mű- s régiség-gyűjtemény így került először külföldre, de magyar tulajdonosa kezére.

A nagy és sokoldalú gyűjtemény megszerzése már ekkor megkezdődött. Belőle az elefantosont tárgyuk gyűjteményét Mayer nevű liverpooli gazdag polgár, a város számára vette meg. Pulszky e gyűjtemény katalógusát kiadván, annak előbeszédében a római consularis diptychonokról (a hivatalba lépő konzul két táblájú emléklapja, melyen összes konzul-elődei névsora volt, egész hozzáig, följegyezve) értekezett s ez értekezése s tárgyról a külföld tudományos világában fő műnek tartatik, s mint tekintély idéztetik. Hasonló tekintélynek tartott Pulszky a gemmákra (miniatur kő-vésetekre) nézve is, melyekből ritka szép és gazdag gyűjteménye volt, s melyekre nézve méltóságban senki sem versenyezhetett vele. Londonban tartzkodása alatt a British Museum számára egy gemmát sem vettek, hogy felőle őt meg ne kérdezték volna. A British Museum s nagyszerű gyűjteményeinek gyakori látogatója s tisztviselőivel mindennapi érintkezésben és barátságban állva, míg egyfelől saját ismeretét folyvást gyarapította, volt elég a magából is mit közölni másokkal. Nyilvános fölölvásásai a mily érdekesek, oly tanulságosak is voltak s általános nagy figyelemmel kísértettek. Itt csak egy nem nyilvános, hanem zárt körre szánt fölölvásásáról akarunk megemlékezni. A London Royal-Society iránt (melyet a Royal-Societytől jól meg kell különböztetni) hanyatlóban volt az érdeklődés a British Museum tisztviselői, kik azt föl akarták frísíteni, fölkerített Pulszkyt, tartson az érdeklődők számára egy fölölvásást annak érdekében. Szívesen, mondá, de ugyan miről tudnék tartani, ha csak a British Museum adminisztrációjában tapasztalt hiányokról nem. Féltréfásan mondta, de az illető urak egész komolyan vették s kérték, tartsa meg. A londoni tudós és érdeklődő világ meghívott s zárt, de azért népes körben megistartott a fölölvásás. Pulszky a panaszkokat egy utazó olasz abbate szájába adta, finomsága mellett oly igazsággal és szakértelemmel, hogy találó voltánál fogva hatása sem maradhatott el. Nem is maradt el; a jelzett hiányok jövőre melőztettek.

Olaszországba menve, Turinban három évet töltött. Gyűjteményei ez alatt pihentek, ládákba csomagolva. Maga a politika és diplomacia magas rendű sportját folytatta. Flórenczben azonban kiállította gyűjteményeit s jelesen a középkoriakat a Bargellóban; a mellett folyvást gyarapította vételek-és szerzeményekkel, melyekre évenként tetemes összegeket költött.

Ismét éveket ugrunk át. 1861-ben képviselőnek megválasztott, de bántatlan hazatérhetésre nem nyert engedélyt. Csak 1865-ben nyitlak meg neki a hazai határ korlátai, hogy e földre tehesse le a két drága koporsót, melyeket haza kísért, nejeét — az ép oly szellemes, mint erényes Walthér Terézét, ki életének s számtizetésének hű és nemes társa vala, s szép és szeretett leányát.

Itthoni szereplése ismeretes. Arról magáról még két ennyit írhatnánk, ha terünkől máris ki nem fogytunk volna. Nagyszerű gyűjteményeit is magával hozta, s nemesak vendégszerető házáján mutatta meg látogatóinak, bárkinek is, hanem

kiállította az akadémia helyiségeiben, hol a nagy közönség is megszemlélhette volna — ha nálunk a nagy közönségnek elég érzeke volna már az ilyenek iránt. Maga is ohajította s lapokban is több fölszólalás történt, hogy e nagyszerű gyűjtemény (melyet eladónak kelle tennie) a hazában s az ország tulajdona maradjon. Aránylag olesón ajánlotta föl azt a muzeumnak; de az ország még akkor nem volt oly helyzetben, hogy azt megvehesse. A gyűjtemény nagyobb része tehát külföldre vándorolt, (80,000 forinton, ezüstben) egy angol vette meg, a ki aztán csoportokra osztva, Londonban, Párisban, stb. árverezte el. Sz. Pétervárra is jutott belőle. Maga Pulszky egy részt megtartott, más részt árverésen visszavásárolt, úgy hogy az eredeti gyűjteménynek mintegy negyedrésze ismét kezébe került; a különbség az, hogy míg előbb nagyszerű régiség-gyűjtemény volt, most szintoly kitűnő tisztán mű-gyűjtemény. A már említett Grimani-diszedény s a kis Mars és még sok más becses műtárgy van benne e folyvást ismét gyarapodó művészeti gyűjteményben.

1869-ben épen a választások alatt, a nemzeti muzeum igazgatójává nevezett ki. Kinevezetését az egész ország helyesléssel fogadta. Mert bármily nézetekkel legyen is valaki az ő politikai szereplése s pártállása felől: tudományos érdemei s műismerete iránt csak egy nézet uralkodik. Ő a muzeum tepsdől életébe új életet hozott. Először is megalapította a fősz-öntvény-gyűjteményt, e gyakorlatias és műbecsi pótlékát az eredeti mű-gyűjteménynek. Eleinte sokan korholták az erre tett kiadásokat; ma mindenki örömmel szemléli a görög művészet teljes műtörténelmi kiállítását bennök; s várja a római, s majd a magyar műtörténelem öntvényeit. Alatta hajtatót végre a muzeum különböző osztályainak új rendezése, a népismei és az iparmuzeumok létesítése, stb.

Társadalmi központot teremtett. Az akadémia I. (nyelv-és széptudományi) osztálya őt választván elnökévé, az osztályt s aztán a főváros tudósait, művészeit, műbarátait meghívta szombatestére, melyek a legkülönbözőbb pártok és szakok képviselőinek kellemes találkozói. Fölvásásai az akadémiaiban és Kisfaludy-társaságban műtörténelmi —, az egyetemi ifjusági s más körökben társadalmiak és életrajziak, irodalmi közleményei a »Budapesti Szemle«-ben s máshol — mind egy-egy üditő hullámvetése ismeretekben s szellemben egyaránt gazdag lelkének.

Legújabb kinevezetését, mely roppant tudományának s tapasztalatainak az eddiginél tágas működési tért nyit: kétségkívül örömmel fogja üdvözölni az egész ország. Könyvtáraink és gyűjteményeink a Pulszky föltögyelete alatt kétségkívül eddig nem ismert virágzásnak fognak indulni.

—4—r—

Theodor hősiessége.

(Amerikai beszély.)

(Folytatás.)

A következő levelet már Constance írta Theodornak és az egy másik menyköcsapással volt terhelve:

»Kedves Theodor! Szegény kis Mabelünk egy szemorvos kezei közt volt és most sötét szobában kénytelen ülni, de

sok reményünk lehet végleges kigyógyulásához. Von Graefe valóságban szerelmes lett belé. Azt mondja, hogy türelme, hős lelke és erkölcsi tulajdonságai oly hatalmasan segítettek őt, hogy már most mindenesetre látnia kell.

»Von Graefe után legnagyobb segítségünkre volt Luigi, a futár, ki mindent megtesz értünk, mindig ott ül Mabel közelében egy előszobában s órákig olvasgat föl onnan számára. Magam is tőlem kitelhetőleg mindenkor segítségére vagyok, vigasztalom és gondozom s Mari, a szobaleány, szintén megbecsülhetetlen, de Luigi egészen különös és meglepő módon tesz nekünk szívességet.

»Kedves Theodor, nagyon meg voltunk lepve és sokat neveltünk Penelope férjhez menetelének hallatára. S mit gondol, mi mondani valóm van önnek?

»Mama szintén olyasmiben töri a fejét! »Alig érkezünk ide, valami Monplaisir nevű kapitány szerfölött figyelmes kezdett lenni irányunkban. Sem Mabel, sem én ki nem állhattuk, de mama — megkedvelte. Mint mondja, francia szolgálatban volt, hanem az efféle, mint a szenteskedés, miként ön is tudja, többnyire mindig egy rakás bűn elpálástól szokott szolgálni. Ugy hiszem, inkább valami kalandor lehet, ámbár igen csinos ember és urias modora van.

»Mabel betegsége óta sokat voltam távol mamától és tegnap egyszersre csak azzal állt elő, hogy kezét a francia kapitánynak ígérte. Természetesen mi, leányai, semmit sem tehetünk, mint hogy megnyugodjunk elhatározásában.

»A mi engem illet, most már kezdek egykissé bizni jó szerencsémben. Egy földimel találkoztam itt, a ki az ön »őszinte tisztelőjét« — már t. i. csekélységet, úgy látszik, meglehetősen csodálja. Ki tudja, hátha egyáltalában egyikünk sem lesz kénytelen Sir Gordon Guynhoz nőül menni! Mit szólna ön hozzá, kedves Theodor, ha mi kezdenék támadólag föllépni és kikoszorúznók Sir Guyt, mielőtt megkérhetné valamelyikünket?

»Mama ugyancsak szerelmes kapitányába s ez épenséggel nem valami kellemes dolog rám nézve, elhíheti ön. De valami sugja nekem, hogy az én kedves kis Mabelem meg fog gyógyulni és ön nem fog elhagyni bennünket. Irjon ön nekem, bárha engem sohasem szeretett is. Maradok őszinte barátja

Constance.«

Theodor sietett is azonnal válaszolni e fontos levélre:

»Drága kis Conny! Feltékenységgel volt részemről, biztosíthatom Önt, a mit kegyed közönyösségnek tartott. Ugy körül volt rajongva Uránia széptevői által minden időben, hogy én mindig háttérbe szorultam, noha ön arról mit sem tudott. Ön kedves, jó kis leány, hogy örökös nővére fölött s oly erős és annyira tud remélni. Nos, végre hát ön is csak szerelmes lett, még pedig egyik földinkbe?

»Őszintén megvallom, drága Constance, én igen örülök annak, bárha nem is vagyok annyira előítéletes, hogy minden idegent csalónak tartssak.

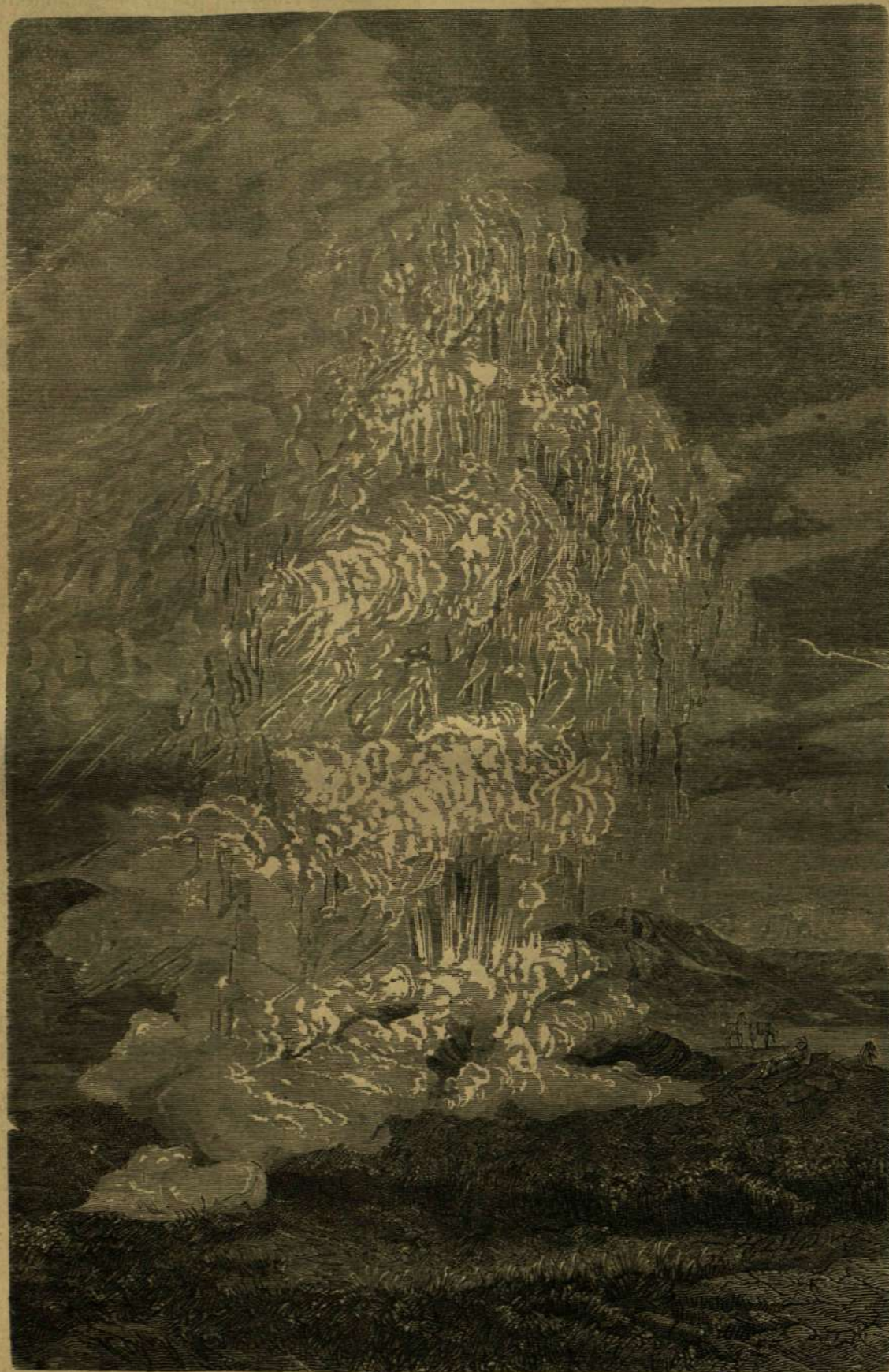
»Nem ismerem nagyatyja végrendeletének határozatait annyira, hogy tudhatnám, hogyan fog esni Sir Guynak, ha Önök mindketten megfoszják őt attól a

lehetőségtől, hogy valamelyiküket nőül vehesse, azáltal, hogy mindketten valaki máshoz mennek nőül. De félek, hogy anyjok kénytelen leend mostani lakásáról és jövedelméről abban az esetben lemondani. Hanem hiszen csak nemrég ajánlottam föl

és az én nővérem! Kissé gyanusnak tetszik előttem az a Montplaisir kapitány. Az ön anyja igen könnyen hívő és nem igen gyanakvó természetű nő. S a mellett olyan korban él, mikor a szerelem és gyöngédség szavai nagyon édesen hangzanak, s ha

fordítani? Elég sok bajt okozott az már ugy is, hátha utoljára még valami jó talál kisülni belőle?

»Ha valamiben szolgálatára lehetek önnek, drága Constanceom, abban a bizonyos amerikai szerelmi históriában, melyre

A nagy Geysér.

IZLANDI KÉPEK.

neki hasonló helyzetet, miként reméltem, saját házámmal, s ime most azt kell hallanom, hogy ő is, valamit Penelope nővérem, áldozatnak készül. Valóban Conny, a villám néha épen olyan helyre csap le, a hova legkevésbé várták. Az ön anyja

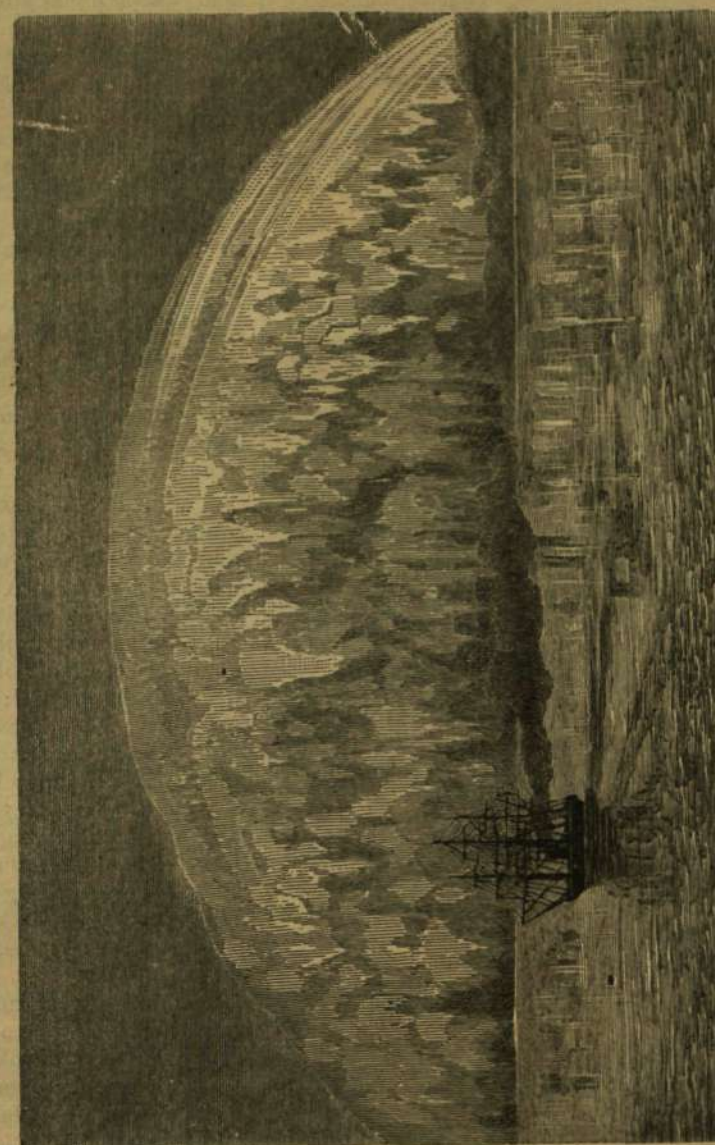
én önnek lennék, Luigival kissé utána kutattatnék a kapitány multjának. Ha kalandor, csak pénzre és vagyonra vágyik, s ha megtudja, hogy anyjának nincsen, rögtön a faképnél hagyja. Nem tudná valahogy nagyatyja végrendeletét ő ellene

levelében czélt, hát csak tessék parancsolni velem. Hazafiságom és barátságom rendelkezésére állanak. Legyen közlényebb közelebbi levelében, s ha ugy tetszik: hadd halljam a neveket!

»Adja át szeretetem nyilvánítását és

A vendég fogadása.

Északi fény.

Vacsora egy templomban.

Dyrnfoeth.

IZLANDI KÉPEK.

ról másira vizik vizét. Ezek legnagyobbika a Gulf-Stream. A mexikói öbölből indul ki (innen a neve is), a floridai csatornán át, északkeletnek áramlik, Amerika partjai mellett. Az északi szélesség negyvennegyedik fokánál két részre oszlik. Egyik ága északnak menve, Irland mellett csap el, Spitzbergen felé foly s az északi Jéges-tengerbe vész el; a másik délkeletnek kanyarul s az azori és zöld-foki szigetek táján óriási ösvényt alkotva, Afrika partjai mellett ismét egyet fordul s Dél-Amerikához csapódva, az Antillák (Nyugat-India) körül a mexikói öbölbe kerül be újra.

A Nautilus ez nap a Gulf-folyó meleg vizeiben lebegett, melyek egyenest a forró övből jöve, érezhetőleg elütöttek az ocean hűvösebb vizének hőmérsékletétől. A sodró áramlat a mint fordul, körben-körben forog, örvénylik itt s körvonala közé a tenger egy csöndes, mindig pihenő darabját fogja be. A tenger e részét a Sargazzo-tengernek nevezik. Sargazzo annyit jelent, mint gyalom, a tenger által fölvetett vízi növények, fűnyűg és porje halmaza. A tenger e része annyira el van lepve e gyalomtól s az oly sűrűn van összeverődve fölcsinén, hogy a hajóknak nehéz áthatolni közöttük, mert egészen bele bonyolódnak. E tűneményt nem nehéz megmagyarázni.

Ha vízzel telt nagyobb felületű edényben, pl. tálban vagy dézsában, fennülő tárgyakat szórunk el a felületen, s akkor az edény széleinél sebes körforgásba hozzuk a vizet, ez egy darabig ragadja ugyan magával az uszó tárgyakat, de lassanként mind oda gyűjt a középre, a hol legcsekélyebb a víz mozgása. Így van ez az Atlanti-oceán e részében is. Az edény az ocean medencéje; a körül forgó víz-sodró a Gulf-folyam; a közepén mozdulatlan pont: a Gyalom-tenger. S honnan jö e tömérdek gyalom, mely vízi növények szárai-, gyökerei és leveleiből áll? Némelyek azt hiszik, a tenger fenekéről, az elsüllyedt száraz növényzete, melyet az ár föltépedés és főlhány. Valószínűbb, hogy csak a Gulf-stream hozza, sodorja magával Amerika partjairól.

Egy egész nap — február 22-kén — a Gyalom-tenger csöndes vizeiben lebegett, a Nautilus. Másnap a tenger ismét visszakapta szokott arculatát, a mint kijutottak a Gulf-stream sodrából. Tizenkilenc napig, február 23-tól márczius 12-ikéig, a Nautilus mindig az Atlanti-oceán középtáján tartotta magát s változó sebességgel haladt déli irányban, egyenlő távol Afrikától és Amerikától. E tizenkilenc napnak semmi említésre méltó eseménye nem volt. Utasaink alig látták Nemo kapitányt, ki szobájába zárkozva tanulmányainak élt. A szalonban gyakran vizsgálták a tengert, a halakat s egyéb állatokat; de ez sem nyújtott már valami újat vagy meglepőt számukra. Sokszor egész napokon át a víz színén usztak. A tenger elhagyott, szigetellen síkság, melyet hajó is ritkán szel itt, s azért veszély nélkül mutathatták magukat. Egy ízben czethalászok vették üzöbe, valami óriás cetnek vélve; de a Nautilus nem akarta ok nélkül töltetni velök az időt s bolondrá tartani őket, lebukott s a mélyben folytatta útját.

Márczius 13-kán a nyugoti hosszúság 37° 53' és a déli szélesség 45° 37' alatt állottak. Elindulásuktól — a japáni szigetektől — tizenhárom ezer mérföldnyi utat tettek már. E ponton, hol a tengerben különböző mélységmérések történtek már. Nemo kapitány elhatározta ezeket birálat alá venni s a lehető legnagyobb mélységbe szállani alá hajójával. Meglehetősen rézsutos irányban haladt a mélységbe s elhatározta egészen a tenger fenekéig szállani alá. Nem csekélység volt. Roppant erőt kellett kifejteni s kérdés volt, a Nautilus vasszerkezete is megbirja-e ez óriási viznyomást. Oly mélységekbe hatoltak, melyekben a növényi és állati élet már megszűnik. Különös: előbb marad el a növényvilág; a halak s egyéb vízi állatok nagyobb viznyomást kibírnak, mint a növények, s találhatók még oly mélységben is, a hol növény már nincs. De a Nautilus még mélyebb rétegekbe szállott

alá mint a tengeri állatok. A manométer 6000 méternyi mélységet mutatott. A minden élő lénytől s tenyésztőtől elhagyott vizek tiszták és átlátszóak valának. A hajó, teljes erővel dolgozva, egyre mélyebbre hatolt. Egy óra múlva 13 ezer méter mélységben voltak, mélyebben a tenger színe alatt, mint a mily magasak fölötté a legmagasabb hegyek. A mélység megfordított képét tüntette föl a hegyek emelkedéseinek, s ép oly lakatlan és kopár volt, mint azok égbe meredő csúcsai.

— „Mily képi örökre emlékembe vésem!” — kiálta föl Aronnax.
— „Ha kívánja,” — mondá Nemo kapitány — „segélyre lehetünk emlékeztetnénk. Akarja-e állandó képen birni, a mit lát?”
— „Lehetséges volna az?”

Nemo kapitány parancsára egy fényképi-író gépet hoztak a szalonba s az üvegablak elébe állították. Egyszermind a villány-lámpát erős működésbe hozták, hogy világossággal árasztotta el körökörül a setét mélységeket. A Nautilus egyszerre teljesen mozdulatlanul állott meg.

Néhány percz múlva fényképezett másolat birták a tenger-fenek tájképének, oly mélységben, a hol még nemcsak ember — de élő

UTAZÁS A TENGER ALATT: Menekülés a dagály elől.

lény sem járt soha. Itt voltak e fűnyűg soha nem látott granitoszlopok, a föld csontváznak ez őseredeti gerincei!...

De a Nautilus sem bírta már tovább a víz iszonyu nyomását. Nyögött alatta. S csak megáramadhatatlan szerkezetének lehetett tulajdonítani, hogy össze nem roppant. Isten kísértés volt még a Nautilus is ennyire kísérteni.

— „Föl innen!” — mondá Nemo kapitány. — „Nem eszélyes soká oly roppant nyomásnak tenni ki magunkat!” — Azzal Aronnaxhoz fordulva, hozzá tévé: „Vigyázzon. Fogózzék meg jól.”

A tanárnak ideje sem volt meggondolni, mi célja lehet e intésnek, midőn egy roppant rándulást érzett s arca bukkott. A Nautilus, vízfektü helyzetéből csaknem függőlegessé csapott át egyszerre s e gyors mozdulat levette lábáról azt, a ki nem volt rá elkészülve. Nyilán gyorsabban röplött a hajó fölfelé s süvöltött a mint a sűrű vizretegeket hasította. A tizenháromezer méternyi közt négy percz alatt, örült gyorsasággal, rohanta át; s a víz színét, mint egy repülő hal, csapódva föl: ismét visszazökkent a vízbe, toronymagasságig verve föl a hullámokat, a mint bele zuhant. (Folyt. köv.)

Egyveleg.

— Izland ezredéves ünnepélye. Izland sziget benépesítésének ezer éves ünnepélyére a dán király is elment, s az expedíciót július 30-kán kelle a szigetre érkeznie. A „Daily News” külön levelezője már küldött tudósítást Reykjavíkból az előkészületekről, melyeket Izland az ezer éves jubileumi ünnepélyre tesz. A dán, svéd, norvég, német stb. hajókon, a középületeken, raktárokon, lobogók lengenek. A király jóváhagyása alá terjesztendő program első pontját a geyserek látogatása képezi, mely célból a király és kísérete számára 200 lovat tartanak készen. Az izlandiak reménylik, hogy a nagy Geysir-nek lesz annyi loyaltása, hogy a királyi látogatás alkalmával egész pompájában föl fogja szoktatni forró vizsugarát. Ez körülbelül csak kétszer történik minden héten. De ha ez nem történne, s a ritka vendég dacára sem akarná művészetét bemutatni, akkor szerencsére ott van néhány lépésnyire a Stroks-forrás, melyet arra nogatni lehet. Ennél ugyanis elegendő csak fél kocsis tözeget önteni a forrásba, és alig tíz percz múlva a legnagyobbszéri szökőkút kezd jatekát. A forrásból mély gurgulyázó hang hallatszik föl, és egyszerre 70—80 lábnyira szökik föl a forró vízszlop, mely napfény mellett fölötté nagyszerű látványt nyújt. A Geyserektől a király Thingvallába fog menni, a hol a parlamenti üléseket szokták tartani, és itt fogják fölolvadni s sziget különböző városából érkező fölriratokat. A sziget hetvenezernyi lakói közül mintegy tízezeren lesznek jelen. Onnan a király Reykjavíkba tér vissza. Két bál is lesz; az egyik a vendégek tiszteletére, a másik a szigetbeliek számára. Az angol lapok egy rendkívüli esetet jelentettek, mely a dán király ezen útja alkalmával Strömör szigetén történt jul. 26-án. A királyt Thors-havnban, a sziget fővárosában a municzipalitás fogadta, melynek nevében az elnök fölriratot olvasott föl. Alig mondotta el a fölrirat utolsó szavait, midőn hirtelen halva rogyott össze. Az ősz beteges embert a királyi látogatás fölötti öröm ölte meg.

— Egy vérengző nő. Ulloa spanyol külügyminiszter közelébb körlevelet intézett a hatalmasságokhoz; festve a karlisták kegyetlenkedését, és szól egy hercegnőről is, kinek jelenlétében Cuencában a vérontások történtek, s „kinek nyomában a halál, pusztulás és gyász jár.” E nő Donna Blanca hercegnő, s neje Don Alfonso, a Karlos öccsének. Bajorországban született és nevelkedett s ugyan csak bajor földön lépett házasságra mostani férjével. Atyja Don Miguel Portugálból elűzött exkirály volt, ki Löwenstein Adelheid hercegnőt vette nőül Kleinhambachban (Bajorország) s 1866-ban halt meg. Az a Löwenstein hg, ki nemrég ultramontán tagja volt a német birodalmi gyűlésnek, ennek a Blancának fivére. Don Miguel és neje többnyire a Löwenstein kastélyában Brambachban és Kleinhambachban a Majna mellett nem messze Wertheimtól — lakott meglehetősen szerény és szigorú körülmények között. A házasságból hét gyermek született, ezek között hat leány, kik között legidősebb Blanca, és egy fiú, ez is Miguel, most már 20 éves, kiről anyja még mindig azt a reményt táplálja, hogy egy szép napon portugál király lesz. Csak hogy az a szép nap bajosan fog fölvirradni. — A karlisták kanibaliszusa és vérengzése két napig tartott Cuencában. Blanca hideg vérrrel nézte. Maga az odaváló püspök is meg sokalta már a vadállatok dühöngését s bátorkodott azt mondani Blancának, hogy „asszonyom, ily módon sem földön, sem az égben nem nyerünk koronát,” de a vérengző asszony állat föl se vette.

— Sajátságos eljegyzés. Az „East-Sussex News” sajtáságos eljegyzésről tesz említést, mely az irvingtoni egyházkerületben ment végbe. A menyasszonynak nem voltak karjai és azért a jeggyűrűt ballábának harmadik ujjára kellett huzni. Az esketés végével aláírta a házassági kötetét, jobb lábának ujjával fogván a tollat és pedig szép „kezeirása” volt.

A tanítók második egyetemes gyűlése.

(Augusztus 9—12-kén.)

A közelebről lefolyt egyetemes tanító-gyűlés hazánk tanügyi politikájának történetében elvitázhatlanul jelentékeny s eredményeiben messzire kiható mozzanatot képez, akár a vitás alá került reform-eszmék és elvek nagy fontosságát, akár azon hatást mérlegeljük, melyet közvetlenül a jelenvoltaknak, de közvetve — kisebb-nagyobb mértékben — Magyarországon egész tanítói testületének közszellemére, törekvés irányzatának fejlődésére kétségen kívül gyakorolni fog.

Az 1870-ben tartott első ilyenmüi gyűlés — miert tagadnók — a hazai higgadtabb közvéleményben épen nem kedvező benyomást hagyott hátra. Az egésznek chaotikus folyama, a felszínre került s tulzásokba csapongó eszmék zavara, a nem indokolt tüntetések vaklarmája nem voltak egy második gyűlés tartására kedvező előzmények. Ebben találhatjuk részben legalább igazolt indokát azon aggodalomnak, melylyel a kormányfőfőiának nagy része e gyűlésnek élébe nézett, s azon — gyöngéd kifejezéssel élve — passiv magatartásnak, melyet ezzel szembe mindvégig tanusított. — Részünkről mi sem éreztük magunkat egészen menten, s örömmel konstataljuk, hogy igen kellemes csalóddást éltünk át. A néptanítói kar egész magatartásának higgadságában meglepő haladás észleltünk s kétségen kívül a most részt vett újabb elemek — a képezdők, gymnáziomok, polgári iskolák stb. tanári személyzetének, s hozzá tehetjük, a feles számú tanítóöknök díszes sorai — nem csekély mértékben folytak be arra, hogy az egész nem egy zavarosan rohanó árnak, hanem egy méltóságosan hömpölygő folyamannak képét varázsolta a szemlélő élébe. Emelkedtek ugyan most is egyes dissonans hangok s keletkeztek oly határozatok is, melyeknél nem voltak a hazai tényleges viszonyok kellő figyelemre méltatva, s főleg az egyes felekezetekkel szemben, melyeknek vállain nyugszik még ma is az ország tanügyi terheinek tulnyomó része (az összes hazai népiskolák 95%-át ők tartják föl), nem volt a gyűlés magatartása minden tekintetben kifogástalan, de a végén is a mai korszellem gyakran tulcsapongó áramlatainak hatásától a tanítói-kar sem óvhatja meg magát egészen, s nemis oly veszedelmes baj ez, mint a hogy sokan képzelik, mert hisz az elterelték és szélsőségek küzdelmei az igazság győzelmének s általában a közmivelttség haladásának szükségszerű tényezői.

Az egyes megállapodások, jobban mondva véleménynyilvánítások részletezésébe ezuttal nem bocsátkozunk, s csak jelezünk a nagyobb fontosságukat. Iyen első sorban a tanítói nyugdíj-kérdés, melyet Molnár Aladár oly sok jóakarattal és ügybuzgalommal évek óta tanulmányoz, s tanulmányának eredményét, mint olvasóink tudni fogják, törvényjavaslat alakjában a törvényhozó-testülethez már jó ideje beterjesztette. Eltekintve attól, hogy az ország pénzügyi helyzete aligha engedni e kérdésnek a közel jövőben ohajtott kedvező megoldását, tán még nagyobb ne-

hézség az, hogy ez is benső egybefüggésben áll az állam és egyház közti viszonyoknak ne nyulj hozzáunk-féle kérdésével. Ha jól vagyunk értesülve, a közoktatásügyér ki is jelentette, hogy a Molnár javaslatát nem fogadhatja el a megoldás alapjául s egészen más uton szándékozik megtenni a lehető. Annyi bizonyos, hogy a megoldás ohaja annyira jogosult, hogy a kérdést egészen elejteni, részünkről, erkölcsi lehetlenségnek tartjuk.

Ily nehéz természetü kérdés a Roth Vilmos határozati javaslata is a tankönyvek megállapításának, s illetoleg felülvizsgálatának ügyében. Az illetékesség kérdésében az állam és egyház közti összetűzés és tekintetben is aligha lesz kikerülhető, azon uton, melyet Roth javall. Részünkről, midőn egyfelől feltétlenül elismerjük az államhatalom azon jogát, hogy a legszigorubban ellenőrizzze s sujtssa azon államellenes tüzelmeket, melyeket egyes iskolai hatóságok a tankönyvek útján tényleg folytatnak; de másfelől őszintén bevalljuk, hogy az előleges cenzúra intézményének semmi szín alatt sem vagyunk barátai, s a felekezeteknek a tankönyvek kiválasztásában törvény adta jogát egyes visszaélésekért illusoriussá tenni, a jelen hazai viszonyok közt, nem tartanók olyan tapintatos eljárásnak, mely szükségtelen és kellemetlen surlódásokat ne vonna maga után.

A tárgyalások érdekes mozzanatát képezte az ismétlődő iskolák és a felnőttek oktatásának kérdése is, az utóbbi azonban — a benyújtott határozati javaslatok közül egyik sem fogadtatván el — függőben maradt. Ez különben is inkább a kegyes ohajtások sorába tartozó, egyfelől mert — mint a közelmúlt évek tapasztalatai bizonyítják — a gyakorlati kivitelnél nagymérvű visszaélésekre nyit utat, s különben is az állam részéről pénzügyi akadályokba ütközik, másfelől s főleg azért, mert a végén is egy embernyomnak egész nemzedékek mulasztásait hozni helyre: csaknem a lehetlenségek sorába tartozik, s eleget tesz, ha a nyomába lépő új nemzedék jövődjét biztosítja. E tekintetben kellene többet tennünk, mint a mennyit a közel múlt években tettünk, mert az iskolakötelezettségről szóló törvényünk — a végrehajtó közegek erélytelensége, tanítók és iskolák hiánya miatt — alig egyébiront malasztálnál. A tényleg iskolába járók a tanköteleseknek — általában véve — 50%-át sem érik el.

Nagyfontosságú oktatás- és nevelésügyi kérdések kerültek szőnyegre s vétettek beható tárgyalás alá a tanítóképezdők, kisdiednevelők, a felső nép- és polgári iskolák szakosztályaiban, valamint a leánynevelési s természettanakban is, melyeknek részletei azonban a szemle szük kerébe be nem vonhatók. (A tanítógyűlés lefolyásáról részletes tudósítást társlapunkban a »Politikai Ujdonságok«-ban adunk. Szerk.) Még kevésbé mutathatjuk föl kimerítő képét azon, valóban gazdag tantervkészítési tanárnak szakértő véleménye szerint a bécsi hasonnemü kiállítás tulszáryalja.

Mind oly örvedetes eredmények ezek, melyek a magyar szakférfiaknak, a buzgó rendezőknek, a tapintatos elnökek, s általában az egész tanítói karnak kiváló becsületére válnak s indokul szolgálhatnak arra,

hogy az egész gyűlés folyamára csaknem teljes megelégedéssel tekinthetünk vissza.

De még azon esetben is, ha a tanítógyűlésnek, mely utóvégre is, a dolog természetéből kifolyólag, nem birhatott más, mint enquete-jelleggel — semmi tényleges, mondhatni, kézzel fogható eredménye nem is lenne, részünkről annak igen nagy fontosságát tulajdonítunk azon jótékony befolyásnál fogva, melyet az az eszmék tisztázására, a tanítói kar közszellemének fejlődésére, a tanítói állás méltóságának emelésére s a nemzet e tiszteletre méltó napszámósaiban a nemes önzéret fölébredésére elvitázhatlanul gyakorolni fog. Az emberi elhivatások közt a legnemesebbek egyike nekik jutott osztályrészül, s alig van más jutalmuk, mint azon főlemelő öntudat, hogy ők egy boldogabb jövődjő munkásai s az élet gondjaitól redős homlokukat a nemzet jobbjai részéről a hála és elismerés virágaiból fűzött koszoru köríti. E főlemelő tudat e gyűlés folyama alatt új tápot nyert, s nemes küldetésük buzgó teljesítésére a lelkesedő lángja szivokban újra föllobbant. E biztató, főlemelő, buzdító hatásban rejlik a lefolyt gyűlés jelentőségének kulcsa, s mint a puszták vándora, ha szonját az oáz hűs árnyában megnyihit, új erőt merít a sivatag homokján tovább vándorolni, ugy Magyarországon néptanítói is az ország szivében üdítő forrásra találtak, mely számukra erő, hit és remény forrása. Hadd csendüljön hát a néptanítói kar minden egyes tagjának lelkebe s keltsen viszhangozt az »Ember tragédiájának« zárszava:

»Küzde küzdj és bizva bízzál.«

Száz sz Domokos.

Erdély bányavidéke.

(Reclus uti jegyzeteiből.)

VIII.

A petroszenyi vasút. — Petroszeny és Livadzel. — A zalföldgyi bányák; az égő bánya. — A vidék jövője.

(Vége.)

„Tíz évvel ezelőtt” — írja Reclus — „Petroszeny még nyomorult falu volt, melyben csak néhány nyelvetlen oláh család lakott. Egy civilizált európai, ha véletlenül oda vetődik vala, bámulatot, sőt rémületet idézett volna elő megjelenésével; a vén asszonyok bizonyára keresztet hánytak volna feléje, hogy elháríthassák a roppant szerencsétlenséget, a melyet egy oly különös állatnak oda tévedése jóslott meg számukra. Hanem az ipar mindegy varázslására oda csöditő a művelt iparizó lakosságot a Kárpátok ez azelőtt egészen ismeretlen pontjára, és a szegényes kunyhóhalmaz élénk városrá változott át, mely hozzártározó kültelepeivel ma már több mint 700 lakost számlál. Petroszeny, mielőtt nevét a külföld csak megismerhette volna is, oly kereskedelmek lón virágzó központjává, mely Erdélynek egész délnyugoti részében a legélénkebbnek mondható.

„Az ujdonszülött városnak hivatalosan két neve van: azt a részét, melyben vasuti indóház van, s melynek egész területe egy bányászársaság, a tulajdonképeni Petroszeny mezővárosnak nevezik; ellenben a völgy magasabb felén elterülő rész az államtól, melynek az birtokát képezi, Livazeny vagy Livadzel nevet kapott, melyet a szomszéd falutól ruháztak rá. Hanem tulajdonképen az egész csak egy helységet képez, a melynek imént említett részzeit csak képezeleti vonal választja el egymástól s egészben véve az egész város egy és ugyanazon terv szerint van építve.” Itt aztán Reclus részletesen s kissé hosszadalmasan írja le a város lakházait, azok egyöntetűségét, melyet semmi oda nem illő nem zavar meg, a terjedelmesebb köz- és állami épületeket, a

Különféle.

A szerelmi boszu borzasztó esete tartja igazgatóságban Vác lakóit. Emerich megyei főorvos leánya, a 16 éves Irma mult szombat...

összeállítását foglalja magában a föld népességének. E kimutatás szerint a föld népessége összesen 1,391,032,000 főre megy.

Szerkesztői mondanivaló.

„El kell felejtetni“ a versirónak is, mikor költeményt ír, a prózai dőzőgést, s akkor boldogulhat, mert érzése és eszméje vannak.

Statistikai jegyzetek.

A világ lakossága. A washingtoni statisztikai hivatal közelben megjelent értesítője érdekes

szöveget eredetiben beküldeni; visszaküldését biztosítjuk. A többi küldeményt — saját érdekében — örömezzel mellőzzük.

— Nagy-Várad. „Eltűnődöm.“ — Mi minden hosszas tünődés nélkül a papirkosárba dobtuk.

— „A megcsalt ifjú“ is megcsalta szerzőt, mert ebből a faj versből ez az egy is sok! hát még minden héten egy! Ne is fenyegetőzzék ilyen nagyon!

— Pécs. A mostani „Virágok“ nem mutatnak haladásra. A költői hajlandóság minden esetre jótékony egy ifju emberben, de hogy a közönségre jótékony legyen, ahhoz már a költői siker is szükséges.

— Jászvásár. Az öreg tanító bácsi életrajzát megkapjuk. Minden esetre szép és fölülte hasznos dolog az, mikor valaki 6357 embert (kis embert) tanított meg életében az iskolai dolgokra.

Nyit-tér.*

Besztercey István ur részvényesünknek f. hó 3-iki fölkérésére meggyeztünk, hogy m. hó. 27-iki válaszukban az, miszerint kárának fölülvizsgálata a helyszínen történt, egy szóval sincs e mondvá. A fölhívás tehát, ha csak a közvélemény fölvezetésére nem czélzott, annál inkább tárgyinkülvi, a mennyiben Besztercey ur még f. é. július 29-én a megállapított 49 frt 3 kr-nyi kártérítési összeget tényleg fölvetve.

Debreczen, 1874. augusztus 12-én. „Tiszta“ biztosító-társaság.

* Az e rovat alatt közöltékért a szerkesztőség csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget.

Table with 4 columns: Hónapi és hetinap, Katholikus és protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára. Rows include dates from 16 Vasárnap to 22 Szombat.

Tartalom. Pulszky Ferencz (arckép). — Theodor hó-siessége (folyt.). — Lland és lakói, II. (öt kép-pel). Utazás a tenger alatt (folyt. képpel).

HIRDETESEK.

A „FRANKLIN-TÁRSULAT“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvárusnál kaphatók:

VEZÉRKÖNYV A TESTGYAKORLÁS TANÍTÁSÁHOZ. TANITÓK ÉS TANÍTÓJELÖLTEK SZÁMÁRA. szerkeszté MARKO LAJOS, Kassai népiskolai igazgató-tanító. 29 fametszvényvel. — Ára 60 kr.

A MAGYAR NYELV TELJES SZÓTÁRA. Nélkülözhetlen segédkönyv minden rangú és rendű magyar ember számára. Szerkesztette BALLAGI MÓR. A teljes mű két kötetben füzve 8 forint, kötve 10 forint. Ezen nagy magyar szótárban dr. Ballagi Mór a magyar nyelv gazdag szókincsét, mint 32 évi tanulmányainak és buvárlatainak eredményét, bocsátja a nagy közönség elé.

A „FRANKLIN-TÁRSULAT“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Nélkülözhetlen ISMERETEK KÖNYVE leányok számára.

Irta SCHATTER GYULA. Az 5. német kiadás után fordította s a hazai viszonyokhoz alkalmazottan átdolgozta dr. Toldy László.

Ezen, irodalmunkban mindenestre hűzöpgé, mert páratlanul, 4 kötetből áll. (I. kötet: Földrajz, 247 lap. — II. kötet: Világtörténelem és hitregyetan. 269 lap. — III. kötet: Természettudományok (természetrajz, embertan, természettan) 275 lap. — IV. kötet: Számtan. Magyar nyelvtan. Magyar irodalomtörténet (a külföldi irodalomtörténetével) és Műtörténelem, 312 lap.

Ajánljuk e munkát a nőnevelő-intézetek, nőiskolák és különösen minden családnak. A tartalom bősége mutatja, miszerint a legfontosabb és nélkülözhetetlen tudományok, melyek ismerete nélkül egy nő nem mondható műveltenek, e munkában befoglalattak. Ezen mű német nyelvből öt kiadást ért, a magyar kiadás pedig mindenütt tekintettel a hazai viszonyokra van kidolgozva, és szakértők ítélete szerint, igen jól. Oly mű ez, mely feltehetően s az iskolából kikerült leányoknak is nagy szolgáltatást teend, s azért ajánljuk azt mindenkinek figyelmébe, kinek a nevelés és tanítás szíven fekszik. — Dacára a mű nagy kiterjedésének (69 8-adréti v. többtérképlű és számos rajzzal) ára csak 4 frt-ra van téve, s egyes kitételei is kaphatók 1 frtjával. A négy kötet egy esinos vászonkötésben 5 ft.

Kísérletül! Műtámasnak kis megrendelés tenni gyönyörű NŐI ruhakelmékből igen jutányos áron! HAMBURGER ADOLF hölgy-diváturu üzletéből PEST, urt-utca 1. szám. Minták kívánat szerint ingyen és bérmentve küldetnek.

Alulirt elád 19 évi (1855—1873 évi) V. Vasárnapi Ujságot, minden egy évikülön bekötötve, akár együtt, akár darabonként 347 (1) Balassa Sándor, u. p. Pápa. Tapolczalon.

Lőrincz István (2-12) lábbeli gyárnok Budapest, országút 19-ik szám alatt ajánlja férfi-, nő- és gyermeknemű lábbeli gyártmányait, mel ekkor az 1872. é kecskeméti országos kiállításon bronz-, s a többi külföldön, egyedüli úgynöksége a nagy párisi hírlapoknál Németország, Ausztria és Svájc számára, számos bel- és külföldi lapok 848 (1)

HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési úgynöksége Budapest, Bécsben és Prágában stb. legregibb és legnagyobb üzlet e szakmában, számos főközlöttekkel és úgynökségekkel Németben, Ausztria és Svájcban, s a többi külföldön, egyedüli úgynöksége a nagy párisi hírlapoknál Németország, Ausztria és Svájc számára, számos bel- és külföldi lapok 848 (1) bérleti eszköznek naponként hirdetések a világ minden hírlapjaiba s egyéb hirdetési eszközeibe, azoknak árjegyzéke szerint, támasdot ad a czélszerű hirdetés módjáról, költségvetések és hírlap czímjegyzékek ingyen küldetnek.

Jelen hirdetésünk csak rövid kivonatát képezi kimerítő, rajzokkal ellátott nyári idényi árjegyzékünknek, melyvel kívánatra szívesen szolgálunk. Rugany esőöltönyök. Legjobb NYÁRI IDÉNY. vizsűrő-készület (Filter). Fagyaltkészítő-gépek. Indiai függő hinta-ágyak. Sodaviz-készítő gépek. Utazó-eszközök. Egyéb, a nyári idényre alkalmas czikkek. Dohányzóknak. Mulattatásul. Vadászfegyverek. dús választékát KERTÉSZ és EISERT ajánlják

A „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest, (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvkereskedőnél kapható: MEDVE IMRE. MAGYAR GAZDASSZONY TEENDŐI a közéletben, házban és konyhában. Kéz- és segédkönyv nők és hajadonok számára. Második kiadás. (332 lap, nagy 8-rét.) Füzve 2 forint. BENICZKY IRMA. A NŐK HIVATÁSA. (8-rét, 248 lap.) Füzve 1 ft 20 kr. HÖLGYEK TITKÁRA. Legújabb és legteljesebb levelezőkönyv nők számára. Negyedik bővített kiadás. 8-rét, VIII és 312 l. Ára kemény kötésben 1 ft 50 kr. JÓSIKA JULIA. PALYAVEZETŐ. Jó tanácsok világha lépő fiatal leányok számára. (8-rét, 432 lap.) Füzve 2 frt, diszkötésben 2 frt 80 kr. ZSILINSZKY MIHÁLY. MAGYAR HÖLGYEK. Történelmi élet- és jellemrajzok. (Nyolczadrét, 223 lap.) — Füzve 1 forint. HÖLGYEK LANTJA. Magyar költőnők műveiből Szerkesztette ZILAHY KÁROLY. Egy aczímetszettel. — Második bővített kiadás. Ára füzve 2 frt, diszkötésben 3 frt.

A „FRANKLIN-TÁRSULAT”

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

JÓKAI MÓR MUNKÁI.

Népszerű kiadás.

40 kr. egy-egy kötet.

- 1. A varchóniták. 2. Fortunatus Imre. — Shirin. 3. Kalóz-király. 4. Sankoly Gergely. — A drága kövek. — Marce Zare. 5-9. Törökvilág Magyarországon. 5 füzet. 10. A búnlárs. — Nepean sziget. 11. 12. A kétszarvú ember. — Az egyiptusi rózsza. 2 füzet. 13. Koronát szerelmért. — A Hargita. — A kalmár és családja. 14. Pelki Farkas leányai. — Háromszéki leányok. — A két száz. 15. Regék. 16. Carinus. — A nagyenyedi két füzet. 17. A sertőző. — A nyomorék naplója. — Fekete világ. 18-20. Erdély aranykora. Regény. 3 füzet. 21-23. Csallákok 1848-1849-ből. 3 füzet. 24. Bujdosó naplója. — Kurbán bég. — Megölt ország.

JÓSIKA MIKLÓS REGÉNYEI.

Népszerű kiadás.

50 kr. egy-egy kötet.

- 1. 2. Abafi. 2 kötet. 3. Zolyomi. 4-6. Az utolsó Báthori. 3 kötet. 7-10. A cseh Magyarországon. 4 kötet. 11-14. Zrínyi a költő. 4 kötet. 15. 16. A könnyelműek. 2 kötet. 17-24. Második Bakóczy Ferencz 8 kötet. 25. 26. Eszther. 2 kötet. 27. 28. Rom titkai. 2 kötet. 29-32. A hat Uderszki leány. 4 kötet. 33-35. A két barát. 3 kötet. 36-40. Jósika István 5 kötet. 41-43. A zöld vadász. 3 kötet. 44-49. Egy néger szabadsághős. 6 kötet. 50. 51. Két kiralyó. 2 kötet. 52. Egy kétemeles ház Pesten.

JÓSIKA MIKLÓS BESZÉLYEI ÉS KISEBB REGÉNYEI.

Uj olesó kiadás.

16-rét. Nyolcz kötet 4 frt, egy-egy kötet 50 kr.

- 1. Az élet utjai. Egy kötet (282 lap), füzve 50 kr. 2. 4. Élet és tündérhon. 3 kötet (503 lap), füzve 1 frt. 50 kr. 5. 6. Szív rejtelmei. 2 kötet (579 lap), füzve 1 frt. 7. 8. Viszhangok. 2 kötet (353 lap), füzve 1 frt.

American-Pills by Boldt. Boldt egészségi labdaccai. E labdacok sokszoros alkalmazást és sokszoros magasztalást vívtak ki. Ajánlhatók e labdacok a vér tisztítására megelőző betegségek után; a fölösleges és rossz nedvek eltávolítására (névük a testgyarapodásnál kevés mozgás mellett); továbbá oly egyéneknek, kik rossz emésztésben, savanyu felbőgésben, éhgyomortalanságban, szédülésben és vértörődásban szenvednek. E labdacok különös ajánlatot érdemelnek a guttalettére hajlamos mutató egyéneknek. Egy doboz 66-70 labdac ára 1 frt. 50 kr. (10 kr. több.) Központi raktára: Droguerie medicinale: Boldt A. H. Genfben (Helvetia). Valódián kapható: Pesten: Török József gyógyszerész és főküldeményezőnél Magyarországon számára, király-utca 7. szám, és Forrágyi Ferencz gyógyszerárban, Sasóchenyi-tér 26. sz. Budán: Wasek E., Szegeden: Kisa, Sz.-Fehérvárott: Dieballa Gy., Egerben: Küllner, Temesvárott: Pecher, Brassón: Fabik, Kolozsvárott: Wolff, Bécsben: Kozdera J. am hohen Markt 12. gyógyszerész uraknál. 217 (26-0)

Egy jónevelésű. 13-14 éves fia Kaloész, Páti Ferencz fűszer- és vegyeskereskedésében tanonczul fölvetetik. 341 (2-8) Kistalud Károly minden munkái. A Kistalud-társaság megbízásából szerkeszté Toldy Ferencz. Hatodik összes kiadás. Négy kötet füzve 4 ft. Vásonba kötve 5 ft. 60 kr. 312 (8-20) Budapest, bálvány-utca 1. sz.

KERTÉSZ és EISERT Budapest, Dorottya-utca 2. színházterü szeglet, a t. oz. közönség figyelmébe ajánlják az egyedül náluk létező D. Pétre-féle szikviz ömaga készítéséhez magánzóknak legalkalmasabb valódi párisi szikviz-készülékeinek gyári íráskirát Magyarországon részére. Készülékeink segítségével, az igen könnyen felfogható használati utasítás nyomán mindenki képes ezen költségesen időt, számos esetekben orvosokig is rendelt egészségese italt ömagaának folyton friss minőségben és jutányosabban készíthetni, mint a nagy mennyiségben mesterségesen utána készült, mely az utóbbival szemben még azon különöse meggyugyvaszt nyújtja, hogy a viz csupán a hozzá szükséges ártalmatlan szerkezetből képződött tiszta szénásványt nyeri, s így az egészségesnek ártalmas alkateit nem tartalmazza. A készülékek árai: 2 4 6 8 10 meszelőes darabja frt 8.- 10.- 12.- 14.50 17.- Minden készülékhez pontos használati utasítás és a szerkezet szükséges méretek mellékeltek. A kitűnő minőségű szerek ára 1 font scoldum tartaricum és 1 1/2 font sziklozetet tartalmazó csomagokban, csomagonként 2 frt. Irásbeli megbízások utánvált mellett gyorsan eszközöltenek, ládákba és csomagolási díj a gy. nagysága szerint 50-75 kr.

A legbiztosabb és legkellemesebb szert váltóláz ellen, különösen gyermekeknek, kik a keserű Chinint másképp bevenni nem képesek a Chinin-csokoládé és a Chinin-cukor Rozsnyay M., gyógyszerész Aradon (ezelőtt Zombán), melyeket a magyar orvosok és természetvizsgálók nagygyűlése Fiumében pályadíjjal koszoruzott. Kapható vagy megrendelhető a birodalom minden jóhírű gyógyszerertárában. A hamisításoktól óvakodni kell! Mindenki csak a Rozsnyay M.-féle pályakoszoruzott készítményt kérje és fogadja el. 135 (38-0)

Gyors és biztos kiirtása a patkányok és egereknek, az ő Felsége első Ferencz József császár által egy kizárólagos szabadalommal kitüntetett patkánymérég által, mely valódi minőségben kapható: Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. — Továbbá a birodalom legtöbb fő- és mezővárosában. Ára egy darabnak 50 kr. a. 6. 303 (5-9)

Nyári idényre! Barége, Mozambique és Eeru . . . 30-40 krig Selyem Grenadine sima és csikos . . . 50-80 » Gasiere diszgardag választékban . . . 30-90 Francia Jacoats . . . 25-35 » Cretonek és Calicok . . . 25-35 » Satinék és Fouland aprék . . . 30-70 Csikos selyem szövetek minden színben 1 ft., 1 fr. 40 kr. Sima Palt de soie . . . 1 » Fekete » . . . 1 » 30 » Gros Failles . . . 1 » 80 » Szines » minden színben . . . 2 » Irish selyem Popelinek . . . 1 » 10 » Angol Lusterek . . . 35 » Bátorak vagyunk az igen tisztelt hölgyeket arra figyelmeztetni, hogy egy nagyobb mennyiségű divatárak, különösen selyemszövetek megvételével lehet-éggess válik a fen- tebbi cikkekkel bálmatos olesó áron eladhatni. Mely tisztellel Galitzer és Schönfeld, 312 (8-20) Budapest, bálvány-utca 1. sz.

Budapest, augusztus 23-án 1874.

34-dik szám. ELŐFIZETÉSI FÜLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft. XXI. évfolyam.

BIRDÉTESEK DÍJA: Egy ótör haszonozott petti sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 krajczár; többszöri igtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket előad Bécsben: Haasenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstätte Nr. 2 és Opellik A. Wollzeile Nr. 22.

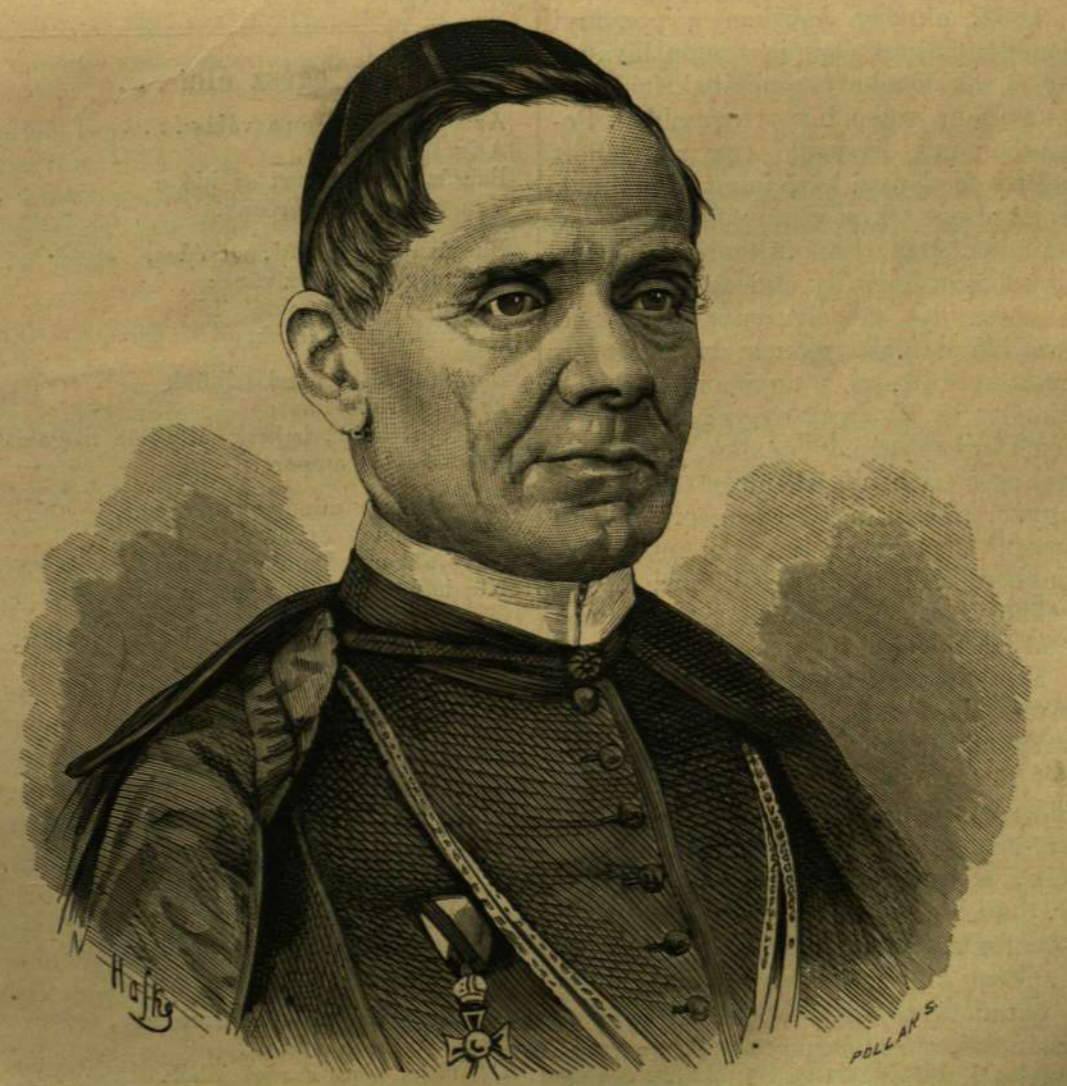
KRUESZ KRIZOSZTOM. magyar orvosok és természetvizsgálók aug. 24-kén Győrben megnyitandó XVII. nagygyűlése azon férfiak egyikét nyerte meg elnökül, kikben a tudományosság magas társadalmi állással, a buzgóság külső tekintélyvel egyesül.

Kruesz Krizosztom ez, a hazafias benczések pannonhalmi főapátja, ki régi előjognál fogva püspöki rangban áll szerzettönök létre s törvényhozásunk felsőházában ül. E széken rendesen tudós és nagylelkű főpapokat szoktunk szemlélni, kiket rendtársainak bizalma juttat oda, királyi meg-erősítéssel.

Ily főpapot tisztelünk a jelenlegi főapátban is, s természetesnek találjuk, hogy a megyéje főhelyén tartandó tudományos gyűlés elnökeül őt szemelte ki a közbizalom, ki maga is, mint tanár, évekig s behatóan foglalkozott a természettudományokkal, azóta pedig a tudományos törekvések őszinte s buzgó pártfogójának mutatta magát.

Midőn ez alkalmából képe mását vezetjük olvasóink elé, meg kell ismertetnünk tevékeny élete főbb körrajzait is.

Kruesz Krizosztom Sopronmegyében Völgyfalván született 1819. jan. 21-én egyszerű, de jómódu polgári szüléktől. Elemi tanulmányait szülői gondos felügyelete alatt végzé, a gymnáziumi tanfolyamot pedig Győrött kitűnő sikerrel. 1835. szept. 16-án lépett Sz.-Benedek rendjébe. Ujncz-évet Pannonhalmán töltötte; bölcsészeti tanulmányait két éven át Győrött a rend belső tanintézetében folytató. Ezután egy évet Bakonybélben töltött a klasszikus műveltségű és szép lelkű Guzmics Izidor apát közvetlen vezetése alatt. Itt ismételte bölcsészeti tanulmányait, készült a tanári pályára és egy év leteltével tanári oklevelet nyert. Hittani tanulmányait végezni ismét Pannonhalmára jött, hol négy éven át, a theologiai tanfolyam mellett egyszersmind a bölcsészeti tudorságra is készült, s hittani tanulmányait még be sem fejezte, midőn tudori oklevele kezében volt. 1840. junius

KRUESZ KRIZOSZTOM.